

Sorsunk mesekönyve?

A sors(unk)nál semmi sem érdekesebb, semmi sem titokzatosabb, ember ennél kitaróbban semmit nem kutat, és – kétségbevonhatatlanul (közhelyesen) igaz: sorsunk mindannyiunknak van, azt éljük, tehát akár „ismerhetnénk” is... És arról (is) szól – mesél – a fáma, hogy sorsunk történeteinek cseréje, a mesélés: „történetileg” egyidős az emberrel; általános az elgondolás, mely szerint az emberi sorsok a mítoszokban, legendákban és tündérmesékben fellelhető mintázatok szerint alakulnak ... azaz hagyományozódnak generációkon át. Ezért fontos

Kerekés Bernadett (9 éves, Vészprém) rajza

vizsgálni *viszonyunkat a meséhez*, még akkor is, ha olykor, az éppen adott történelmi pillanatokban esetleg tagadják a mesét, hogy messzire ne menjünk sem térben sem időben, hadd idézzük Mikszáth Kálmánt, aki azon háborog 1910-ben Magyarországon: „a mi tanügyi bácsink (...) azt mondja, hogy nem szabad a fantáziát nevelni a gyerekekben. Ki kell dobni a mesét az olvasókönyvekből.” A történelmünket is mint elmesélt közös(ségi) történetet éljük át, tehát a több-kevesebb hatalmat gyakorló tanügyi, egyúttal: „meseügyi (!) faktorok”, mondjuk: huszadik századi, viszonyának története a mesékhez – a mi életünket, tudatunkat ugyancsak érzékenyen érintette... A meséket hiába dobják ki a tankönyvekből, a köz- és magánéletből, azok min-

dig visszajönnek valamilyen ablakon. „Maga a történetmesélés is történet: néha sokkal érdekesebb, mint az elhangzó mese”, vallja Eric Berne, és ezért a Mikszáth féle (háborgó) mesére hihetetlenül fontos figyelniük, hiszen az, mint minden, ami elkezdődött: folytatódik. Amikor a Fordulópontnak ezt a számát a mi folytatódó, közös és személyes meséléseinknek szenteljük, azzal egy-egy (akár ős) régi történetbe lépünk, és a mesék véges életünkkel mért, általunk-rajtunk érzékelhető „végét”, a vég(zet)es sorsunkat kutatjuk, és emlékeztetünk minden mesélőt: ő is éppen gyerekei sorskönyvét írja.

„Ha azt állítjuk, hogy a sorskönyv a tündérmese menetét követi, vagy ahhoz hasonló, akkor fennáll a veszély, hogy Prokrasztész-ágyba gyömöszöljük az életet” figyelmeztet Berne, és a „problémafelvetés” mikszáthi szálán ehhez rögtön hozzáfűzhetjük: a meséhez való viszonyunk nem csupán személyes, hanem országos kérdés, ami nem jelenti, hogy meseországban élőnek tételezhetnénk magunkat, egyszerűen csak azt szeretnénk, amit Mikszáth hőse: „Egy olyan országot, ahol még mesélnek az emberek.”

Egyébként pedig az emberek mesélnek, mesélünk, sőt, a mesére érzékeny ember számára *minden mesél*, „emberi sorskönyvekre bukkanunk a régi emlékműveken, a bírósági tárgyalótermekben...” – sorolja Eric Berne a köz- és magánélet színtereit. A felsorolás számunkra is nyitott, a mese és a mesélés folyik. A folyamatok tétje, hogy miképpen örökítődik át a „végzet”, de legalábbis a végzetek (átírható, újramesélhető!) meséje egyik nemzedékről a másikra...

Figyeljünk tehát a mesélésre, a mesékre, az ősrégiekre, a maiakra, amelyek benne vannak akár egy-egy gesztusban, apróhirdetésben, filmben, a mi történelmünket írja fel az ötvenhatos menekült unokája egy hollandiai iskola falára... Mesélünk minden mondatunkban, „ugyanúgy – írja Berne – a politikai csatározásokban, ahol egész nemzetek térnek le a helyes útról, pusztán amiatt, hogy valaki megpróbálja bebizonyítani nekik, hogy amit a szülei mondtak óvodáskorában, az az egész világra érvényes...” Szóval mesélünk, mesélnek rólunk, mesél minden, szerzőink pedig ebben a lapszámban a mesélés hallatlan felelősségéről is mesélnek (amelyben minden kedves olvasónkkal együtt: „osztolni szeretnénk!”).

(Sz. I.)